

**Bachelor Theater
Zuyd Hogeschool
(Toneelacademie Maastricht)**

*Verlag van de beperkte opleidingsbeoordeling
16 en 17 juni 2021*

Colofon

Instelling en opleiding

Zuyd Hogeschool

Maastricht

Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg: positief

Opleiding: hbo-bachelor Theater

Locatie: Maastricht

Variant: Voltijd

Croho-nummer: 34860

Afstudeerrichtingen: Acteur, Performer, Regisseur en Vormgever (Scenograaf en Kostuumontwerp)

Visitatiecommissie

Ab Groen, voorzitter

Kurt Vanhoutte, deskundige

Ann Olaerts, deskundige

Ernestine Comvalius, deskundige

Nicolien Luttels, deskundige

Vera Broek, student-lid

Astrid Koster, secretaris

De commissie is vooraf voorgelegd aan de NVAO.

De visitatie is uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van

AeQui Nederland

Postbus 5050

3502 JB UTRECHT

www.AeQui.nl

Dit document laat zich het beste dubbelzijdig afdrukken.

Inhoudsopgave

Colofon	2
Inleiding	6
1. Beoogde leerresultaten	7
2. Onderwijsleeromgeving	9
3. Toetsing	16
4. Gerealiseerde leerresultaten	19
5. Beoordeling bijzonder kenmerk.....	22
Bijlagen	25
Bijlage 1 Visitatiecommissie	26
Bijlage 2 Bezoekprogramma	27
Bijlage 3 Bestudeerde documenten	28

Samenvatting

Op 16 en 17 juni 2021 is de bacheloropleiding Theater van de Toneelacademie Maastricht (TAM) van Zuyd Hogeschool gevisiteerd door een commissie van AeQui. Zuyd Hogeschool heeft het visitatiepanel voor de opleiding Theater ook verzocht het bijzonder kenmerk Intermedialiteit te beoordelen. Het totaaloordeel van de commissie is **positief**. Dit geldt zowel voor de opleiding als geheel als voor het bijzonder kenmerk Intermedialiteit. De Toneelacademie Maastricht leidt in de voltijdse vierjarige bacheloropleiding acteurs en theaterprofessionals op die zich vakbekwaam, (zelf)kritisch, ondernemend en omgevingsbewust verhouden tot het theater van nu en straks, zowel als eigenstandige kunstvorm als in relatie tot andere media.

Beoogde leerresultaten

De doelstelling van de bacheloropleiding Theater is om acteurs, performers, regisseur en vormgevers op te leiden die zich vakbekwaam, (zelf)kritisch, ondernemend en omgevingsbewust verhouden tot het theater van nu en straks. De eindcompetenties uit het landelijke beroepsprofiel zijn richtinggevend voor de inhoud van de opleiding. De profilering van de opleiding is duidelijk herkenbaar in de leerdoelen. De eindcompetenties zijn passend voor het bachelorniveau en zijn voldoende beroepsgericht: de opleiding voldoet qua inhoud, niveau en oriëntatie aan datgene wat in het werkveld, zowel nationaal als internationaal, gevraagd wordt van een afgestudeerde acteur of theatermaker. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard. Dit geldt voor alle afstudeerrichtingen.

Onderwijsleeromgeving

De structuur en de inhoud van het voltijdse curriculum is doordacht en er is actief contact met het werkveld geweest om het curriculum inhoudelijk in te vullen. De opleiding beschikt over voldoende en gekwalificeerd personeel. Het gedreven en enthousiaste team heeft als geheel zowel inhoudelijke expertise op het gebied van de theaterpraktijk, als expertise op het gebied van begeleiding, toetsing, didactiek en onderzoeksvaardigheden. De meeste docenten hebben bovendien relevante beroepservaring als acteur, theatermaker of vormgever. Docenten geven studenten veel persoonlijke aandacht. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard. Dit geldt voor alle afstudeerrichtingen.

Toetsing

Het toetsprogramma van de opleiding Theater is opgebouwd volgens het principe van programmatisch toetsen. Het toetssysteem en de inhoud van toetsing sluit aan bij de landelijke competenties, die een opbouw in complexiteit laten zien. De opleiding heeft het programmatisch toetsen op een mooie manier doorgevoerd in de opleiding. De toetsing biedt hierdoor een holistisch beeld van het functioneren van de studenten als acteur of theatermaker. De opleiding treft goede maatregelen om de kwaliteit van de toetsing te borgen. De examencommissie neemt haar taak om de kwaliteit van toetsen en tentamens te borgen serieus. De onderlinge verantwoordelijkheid tussen het opleidingsmanagement en de examencommissie kan nog versterkt worden. De ingestelde Academieraad kan nog meer bekendheid genieten. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard. Dit geldt voor alle afstudeerrichtingen.

Gerealiseerde leerresultaten

De afstudeerfase van de opleiding Theater bestaat uit verschillende afstudeerproducten. Studenten stellen een eigen afstudeerprogramma samen, waarvoor ze in het derde jaar een voorstel hebben ingediend. Het afstudeerprogramma is adequaat opgezet en komt overeen met het eindniveau van de bacheloropleiding Theater en de reikwijdte van de (theater)praktijk kan door studenten in voldoende mate worden bereikt. De eindwerken getuigen van een gedegen bachelorniveau. Ze zijn navolgbaar beoordeeld en de beoordelingen komen overeen met de kwaliteit van het werk. De feedbackcultuur is intensief. De schriftelijke onderbouwing kan worden uitgebreid en concreter worden geformuleerd. De gezamenlijke beoordeling kan ook nog

beter en inzichtelijker gestalte krijgen in de schriftelijke verslagen. De kwaliteit van de eindwerken wordt structureel en actief geborgd. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard. Dit geldt voor alle afstudeerrichtingen.

Beoordeling bijzonder kenmerk Intermedialiteit

Intermedialiteit wordt door de Toneelacademie gedefinieerd als de wederzijdse besmetting van de verbeeldingsstrategieën van twee (of meer) media binnen de context van één kunstwerk. De definitie noemt de commissie adequaat. In de opleidingsstrategie en in het curriculum is zichtbaar aandacht voor Intermedialiteit. Zowel op papier als ook in de praktijk leren studenten over de randen van het eigen mediale gebruik heen te kijken. Hierdoor worden studenten niet alleen creatief in de omgang met het eigen medium, maar weten ook verbindingen met andere media te leggen. Dit is van toegevoegde waarde voor het functioneren als acteur of vormgever. De uitwerking van Intermedialiteit is het sterkst in de afstudeerrichting Performer, de uitwerking in andere afstudeerrichtingen kan worden vergroot. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan alle drie de criteria voor een bijzonder kenmerk. Daarom adviseert de commissie het bijzonder kenmerk Intermedialiteit toe te kennen aan de bacheloropleiding Theater van Zuyd Hogeschool.

Alle standaarden van het NVAO-kader zijn positief beoordeeld. Op die grond geeft de visitatiecommissie een **positief advies** inzake accreditatie van de bacheloropleiding Theater van Zuyd Hogeschool. Ook alle drie de criteria voor een bijzonder kenmerk Intermedialiteit zijn positief beoordeeld. Op die grond geeft de visitatiecommissie een **positief advies** inzake toekenning van het bijzonder kenmerk Intermedialiteit aan de bacheloropleiding Theater van Zuyd Hogeschool.

Namens de voltallige visitatiecommissie,
Utrecht, september 2021

dr. A.F. Groen
Voorzitter

Aanbevelingen

Met het oog op de toekomst geeft de commissie de volgende suggesties ter overweging:

- Versterk in het curriculum de aandacht voor de zakelijke kanten (administratieve en juridische aspecten) van het cultureel ondernemerschap;
- Investeer in een meer zelfkritische reflectie op het eigen functioneren van docenten en de opleiding als geheel. Ontwikkel een systematiek voor een formele borging om (zelf)kritiek mogelijk en productief te maken;
- Versterk de visie en de aandacht voor de theoretische basis in de opleiding;
- Verbreed de aandacht voor internationalisering en neem die proactief op in het curriculum;
- Continueer de aandacht voor fysieke en emotionele veiligheid in de opleiding: juist omdat een theateropleiding sterk op persoonlijke ontwikkeling is gericht en daarin kwetsbaarheid vraagt, is het cruciaal dat de opleiding blijvend aandacht heeft voor de veiligheid van studenten;
- Vergroot het aantal formele contacten met het werkveld en durf nog meer samenwerkingen met het werkveld aan te gaan. Vergroot ook de interne samenwerking tussen de opleidingen Theater en Docent Theater en de verschillende afstudeerrichtingen.

drs. A.N. Koster
Secretaris

Inleiding

De bacheloropleiding Theater leidt studenten op tot acteur, performer, regisseur en vormgever in de theaterkunsten, die zich vakbekwaam, (zelf)kritisch, ondernemend en omgevingsbewust verhouden tot het theater van nu en straks, als medium en als kunstvorm.

De instelling

Binnen de Toneelacademie Maastricht (TAM) van Zuyd Hogeschool zijn er drie opleidingen:

- croho Bachelor Theater heeft 4 afstudeerrichtingen - Acteur, Performer, Regisseur en Vormgever,
- croho Bachelor Docent Theater heeft twee varianten – voltijd Docent en deeltijd Docent & Regie,
- croho Master Theater.

De Toneelacademie Maastricht vormt samen met het conservatorium Maastricht het domein Podiumkunsten. Daarnaast is er binnen Zuyd Hogeschool een domein Beeldende kunsten.

Er zijn twee lectoraten verbonden aan de domeinen der kunsten: Autonomie en Openbaarheid in de Kunsten (AOK) & Technology Driven Art (TDA).

De opleiding

De opleiding kent vier afstudeerrichtingen: Acteur, Performer, Regisseur en Vormgever (Scenograaf en Kostuumontwerper). Studenten van de afstudeerrichtingen Acteur, Performer en Regisseur die een lesbevoegdheid willen halen, kunnen na hun bachelor de éénjarige vervolgopleiding onder het croho Docent Theater volgen.

De opleiding wordt in de Nederlandse taal aangeboden.

De visitatie

Zuyd Hogeschool heeft aan AeQui opdracht gegeven de onderhavige visitatie uit te voeren. Hiertoe heeft AeQui in samenwerking met de opleiding een onafhankelijke en ter zake kundige commissie samengesteld.

De visitatie is uitgevoerd op basis van NVAO-kader 2018, volgens het programma dat in bijlage 2 is weergegeven. De opleiding heeft het bijzonder kenmerk Intermedialiteit aangevraagd. Hiervoor heeft het visitatiepanel het NVAO-kader "Nadere uitwerking Bijzondere kenmerken (juli 2017)" gehanteerd.

In overleg tussen de opleiding en de commissie is besloten de visitatie online uit te voeren. De voorzitter van de commissie heeft tevens op 4 juni 2021 een bezoek gebracht aan de opleiding en heeft daar het management gesproken. Daarbij zijn ook de faciliteiten bezocht.

De commissie heeft zich bij de beoordeling van de opleiding expliciet georiënteerd op de visitatiegroep waarin deze opleiding geplaatst is. De visitatie is met de voltallige commissie uitgevoerd, tijdens het voorbereidend overleg, en afsluitend bij de oordeelsvorming. De hiertoe benodigde kennis was aanwezig in de commissie.

De commissie heeft de beoordeling in onafhankelijkheid uitgevoerd; de commissie heeft de benodigde informatie gekregen om tot een beoordeling te komen. Aan het einde van de visitatie is de opleiding mondeling ingelicht over de bevindingen en conclusies van de commissie.

Dit rapport is op 30 augustus 2021 als concept toegestuurd aan de opleiding; de reacties van de opleiding zijn verwerkt tot dit definitieve rapport.

Op initiatief van de opleiding zal een ontwikkelgesprek plaatsvinden. De resultaten van dit ontwikkelgesprek hebben geen invloed op de in dit rapport weergegeven beoordeling.

1. Beoogde leerresultaten

De doelstelling van de bacheloropleiding Theater is om acteurs, performers, regisseur en vormgevers op te leiden die zich vakbekwaam, (zelf)kritisch, ondernemend en omgevingsbewust verhouden tot het theater van nu en straks. De eindcompetenties uit het landelijke beroepsprofiel zijn richtinggevend door de inhoud van de opleiding. De profilering van de opleiding is duidelijk herkenbaar in de leerdoelen. De eindcompetenties zijn passend voor het bachelorniveau en zijn voldoende beroepsgericht: de opleiding voldoet qua inhoud, niveau en oriëntatie aan datgene wat in het werkveld, zowel nationaal als internationaal, gevraagd wordt van een afgestudeerde acteur of theatermaker. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard. Dit geldt voor alle afstudeerrichtingen.

Bevindingen

De Toneelacademie Maastricht leidt acteurs en andere theaterprofessionals op die zich vakbekwaam, (zelf)kritisch, ondernemend en omgevingsbewust verhouden tot het theater van nu en straks, als medium en als kunstvorm. De Toneelacademie kiest voor een ruime invulling van het beroep. Dat wil zeggen dat een student binnen de opleiding als Acteur, Performer, Regisseur of Vormgever opgeleid kan worden.

Kunst en ambacht ziet de Toneelacademie nooit los van elkaar. Teksttoneel en improvisatie kennen in de acteursopleiding een lange geschiedenis. Studenten Vormgeving (Scenografie en Kostuumontwerp) zijn kunstenaars met eigen bronnen die een individuele beeldtaal ontwikkelen en hun creativiteit inzetten om de theaterpraktijk vorm te geven. Of het nu gaat om de theatrale vormgeving van een voorstelling, film, performance, expositie of installatie, telkenmale zoeken zij een vertaalslag van hun conceptuele ideeën naar de praktijk.

De eindkwalificaties van de opleiding zijn afgeleid van het landelijke beroepsprofiel Theater uit 2017. De Academie was in 2016 betrokken bij de herijking van die profielen en de verdichting van de competenties. Het landelijk beroepsprofiel is goedgekeurd door het Landelijk Netwerk Theateropleidingen (LNT), het overleg van de vier hbo-theaterscholen. Het LNT heeft net als de overige kunstvakopleidingen voor een competentiebepaling gekozen. Het geheel van competenties is

het vermogen om adequaat te functioneren in de beroepspraktijk. In het landelijk beroepsprofiel staan de volgende negen eindcompetenties beschreven:

1. Ambachtelijk vermogen
2. Creërend vermogen
3. Visie
4. Vermogen tot samenwerking
5. Communicatief vermogen
6. Ondernemerschap
7. Omgevingsgerichtheid
8. Lerend vermogen en reflectief vermogen
9. Innovatief vermogen

Deze negen competenties zijn verplichte eindkwalificaties voor alle hbo-theateropleidingen. De gedragsindicatoren zijn voorbeelden van gedrag of een activiteit waarmee een competentie aangetoond kan worden. Om hun eigen richting en identiteit te expliciteren, relateren de afzonderlijke theateropleidingen hun opleidingen aan het landelijke profiel en vullen dit nader in door middel van het formuleren van leerdoelen.

In het opleidingsprofiel is een overzicht gegeven van de relatie tussen de competenties uit het beroepsprofiel Theater en het algemene bachelorniveau volgens de Dublin descriptor. Bij de leerdoelen per periode heeft de opleiding ook een relatie gelegd tussen de competenties uit het landelijke beroepsprofiel.

In de opleiding Theater wordt aandacht besteed aan (artistiek) onderzoek in theorie en praktijk. Dit

doet de opleiding om een basis te leggen voor een attitude van levenslang leren. Doel van de opleiding is niet zozeer om studenten te leren praktijkgericht onderzoek te doen als wel om gedreven makers af te leveren die mee vorm geven aan een steeds veranderend werkveld. Dit doet de opleiding door studenten te stimuleren zelf nieuwe domeinen in de beroepspraktijk te ontdekken of te creëren

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de missie van de Toneelacademie Maastricht uitgebreid geformuleerd is en dat de visie van de opleiding aansluit bij deze missie. De visie getuigt naar het oordeel van de commissie van vakmanschap en zelfredzaamheid. De commissie signaleert dat deze zelfredzaamheid voor de individuele student zich sterk richt op de eigen afstudeerrichtingen. De commissie adviseert dan ook de interne samenwerking tussen de vier afstudeerrichtingen te versterken.

De visitatiecommissie stelt vast dat de opleiding op inzichtelijke wijze is gerelateerd aan het landelijke beroepsprofiel dat voldoet aan internationaal aanvaarde niveaubeschrijvingen en standaarden (Dublindescriptoren voor de bachelor).

De opleiding hanteert hiermee passende competenties als beoogde leerresultaten. De landelijke competenties zijn volgens de commissie adequaat uitgewerkt: alle competenties zijn vertaald in leerdoelen en gedragsindicatoren passend bij eindcompetenties en het eindniveau van de opleiding. Ook zijn deze leerdoelen voldoende beroeps- en praktijkgericht.

De commissie is van oordeel dat de opleiding aansluit bij de ontwikkelingen en de behoefte in het werkveld: door de afstemming met het werkveld voldoet de opleiding qua inhoud, niveau en oriëntatie aan datgene wat in het werkveld, zowel nationaal als internationaal, gevraagd wordt van een afgestudeerde theaterkunstenaar. De relaties met het werkveld kennen een stevige basis en het werkveld schat de opleiding hoog in. De samenwerking met het werkveld kan in de toekomst nog verder verstevigd worden. Dit kan de opleiding doen door het oprichten van een werkveldadviescommissie die meekijkt en meewerkt aan de verdere ontwikkeling van de opleiding.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard. Dit geldt voor alle afstudeerrichtingen.

2. Onderwijsleeromgeving

De vormgeving en de inhoud van het voltijdse curriculum is doordacht en er is actief contact met het werkveld geweest om het curriculum inhoudelijk in te vullen. De opleiding beschikt over voldoende en gekwalificeerd personeel. Het gedreven en enthousiaste team bezit zowel inhoudelijke expertise op het gebied van de theaterpraktijk als expertise op het gebied van begeleiding, toetsing, didactiek en onderzoeksvaardigheden. De meeste docenten hebben bovendien relevante beroepservaring als acteur, theatermaker of vormgever. Docenten geven studenten veel persoonlijke aandacht. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard. Dit geldt voor alle afstudeerrichtingen.

Bevindingen

Curriculum

De bacheloropleiding Theater is een voltijds en vierjarig curriculum, dat aansluit op de competenties van het Landelijk Beroeps- en Opleidingsprofiel Theater. De competenties heeft de opleiding vertaald naar leerdoelen, die in de verschillende onderdelen van het curriculum aan bod komen.

De opleiding kent de volgende uitgangspunten:

- 1) Ambacht en kunstenaarschap gaan hand in hand;
- 2) De (ontwikkeling van de) student staat centraal, hij wordt verwelkomd als beginnend kunstenaar;
- 3) De docent is een gevorderd kunstenaar die als gids fungeert. De docent faciliteert en begeleidt de student op weg naar zelfstandigheid en maturiteit als kunstenaar;
- 4) Verschillen mogen bestaan en worden gewaardeerd (in ondermeer ambitie, in focus, en in ontwikkelingstempo);
- 5) Leren doe je samen, zonder de ander gaat het niet;
- 6) *Try, fail, try again, fail better.*

De vier afstudeerrichtingen volgen een deels overlappend curriculum, gevat in parallel lopende jaarroosters. De opleiding wordt ingevuld met verschillende vormen van kleinschalige, veelal afstudeerrichting-overstijgende (project) samenwerkingen. Studenten zijn en blijven ingedeeld in

klassen per leerjaar. Hun schooljaar is ingedeeld in vijf lesperiodes van gemiddeld acht lesweken. Tijdens de lesweken brengen studenten veel tijd door op school. De laatste twee weken van een lesperiode worden wisselweken genoemd: het werk wordt gepresenteerd en afgerond, de studievoortgang wordt getoetst en besproken. Die wisselweken markeren dus het eind van een lesperiode en/of module waarin de studenten allerlei verschillende vakken hebben gevolgd waarop ze in de loop van de module feedback hebben gekregen. Tijdens de wisselweken vinden ook de voortgangs- en beoordelingsvergaderingen plaats waarin wordt teruggeblikt op de afgelopen periode en waarin de studenten integraal worden beoordeeld.

De opleiding is inhoudelijk opgebouwd uit drie onderdelen: een tweejarige Basis, een eenjarige Bovenbouw en een eenjarige Eindfase. Elk onderdeel bestaat uit doorgaande leerlijnen en trainingsvakken, die in verbinding staan met meerdere onderdelen.

In de Basis vormen de doorgaande leerlijnen een belangrijk onderdeel van de wekelijkse contacturen. Daarnaast wordt er in de hoofdvakken gericht aandacht geschonken aan meer specifieke spel-, performance- of regiestijlen, decor- of kostuumontwerp en/of conceptontwikkeling. Elk hoofdvak wordt in de vorm van projectonderwijs (toewerkend naar een eindpresentatie) beoefend en aangeboden. Hoofdvakken worden geregeld

gevolgd door studenten van verschillende opleidingen tegelijk: vormgevers en regisseurs werken dan samen in één project waarin het decor- of kostuumontwerp gekoppeld wordt aan het regieconcept. Of regisseurs werken op basis van een specifieke speelstijl samen met de acteurs en/of performers uit het paralleljaar.

In de Bovenbouw (het derde studiejaar) worden hoofdvakken per lesperiode af- of ingewisseld met of door Werkplaatsen. Dit zijn onderwijsvormen waarin gastdocenten (uit de beroepspraktijk) onderwijsprojecten aanbieden waar de student op kan intekenen. Werkplaatsen kunnen een specifieke signatuur hebben, maar worden altijd onafhankelijk van de afstudeerrichting aangeboden. In de Bovenbouw krijgt het samenwerken met andere studenten en docenten een centrale plek.

In de jaarprogramma's van de basis en de Bovenbouw is jaarlijks ook Vrije Ruimte ingepland, waarin studenten in de gelegenheid worden gesteld om in opleiding-overstijgende collectieve werkvormen te participeren en eigen thema's of fascinaties uit te diepen. Voorbeelden van vrije ruimtes zijn Musica Sacra, Column en Globe. Ze blijken vaak het begin van de vorming van duurzame collectieven of gezelschappen.

De Eindfase (het vierde jaar) markeert de overgangsfase naar de beroepspraktijk. Via autonome afstudeerroutes en -plannen (gedifferentieerd per afstudeerrichting) markeren de eindwerken van de studenten hun weg naar buiten.

Recente ontwikkelingen

Tijdens de eerste lockdown vanaf maart 2020 is de opleiding overgeschakeld op afstandsonderwijs. Docenten moesten hun methodes herzien en docenten en studenten hielden elkaar op de hoogte met online meetings. In de zomervakantie organiseerde de opleiding 'bootcamps'. In de tweede lockdown binnen het huidige academiëjaar, vanaf november 2020, is er gekozen voor 'blended learning', een mix van fysieke lessen en digitaal onderwijs. De opleiding heeft de leergemeenschap opgesplitst in kleine bubbels en heeft

studenten via blended learning (70% praktijk, 30% online) betrokken gehouden bij de opleiding. De opleiding heeft niet alleen het contact met studenten gemist, maar als uitvoerenden ook de wisselwerking met een live publiek. In de spelen regieprojecten zijn wel alternatieve vormen ontwikkeld voor het repeteren en presenteren. De opleiding geeft aan dat er geen sprake is van hogere uitval of meer studievertraging dan in voorgaande jaren.

Onderzoek

De opleiding ziet een onderzoekende houding als een belangrijke voorwaarde voor een professionele theatermaker (zie ook standaard 1). Om dit te bewerkstelligen, werkt de opleiding samen met de kunsten-lectoraten Autonomie en Openbaarheid in de Kunsten (AOK) & Technology Driven Art (TDA). De lectoren zijn ook als docenten betrokken bij de opleiding en het curriculum, het lectoraat TDA is vooral betrokken bij de bacheloropleiding Theater. In het curriculum wordt schoolbreed via projecten en opdrachten als Column, Globe, Lecture Performance en Essay praktijkgericht onderzoek gestimuleerd en aangeleerd. In het Werkplaatsaanbod is er geregeld sprake van gastdocenten die gewoon zijn om artistiek onderzoek centraal te stellen in hun project.

Internationalisering

De Toneelacademie kent de volgende uitwerking van de internationale oriëntatie binnen het curriculum: elke derde- of vierdejaarsstudent dient in het kader van de afstudeerrichting minimaal één keer ook in het buitenland een onderwijsproject of -traject te volgen en af te ronden. Binnen de onderwijsperiode kent de opleiding hier studiepunten aan toe. De internationale oriëntatie kan ook vorm krijgen in een vrije ruimte of in stages.

Met het doel studenten in het buitenland ook specifieke expertise te laten verwerven nam de Toneelacademie zes jaar geleden het initiatief tot PLETA (Platform European Theatre Academies). De theaterscholen van Brussel, Hamburg, Hel-

sinki, Oslo, Riga, Salzburg, Warschau en penvoerder Maastricht stelden hun curriculum open voor elkaars studenten. Tevens initiëren zij speciale PLETA-projecten. Samen bieden ze doorheen elk schooljaar (inclusief de zomervakantie) speciale modules en projecten aan die voorstudenten interessant zijn.

Cultureel ondernemerschap

Ondernemend vermogen beschouwt de opleiding als cruciaal voor afgestudeerden om succesvol aan een loopbaan als theaterkunstenaar uit te bouwen. Onder ondernemend vermogen verstaat de opleiding de capaciteit van de studenten om zich actief, geïnformeerd en initiatiefrijk te verhouden tot de context waarin zij zich met het eigen werk bevinden en daar kansen te creëren voor professioneel succes. Het houdt (cultureel) ondernemerschap en organiserend vermogen in, en wordt gevoed door creatieve en communicatieve vaardigheden. Bovendien gaat cultureel ondernemerschap voor de opleiding niet uitsluitend over ondernemen in de economische zin van het woord, het gaat meer over een ondernemende houding als kunstenaar: initiatief nemen, kansen zien of creëren, een netwerk of vangnet opbouwen, een publiek bereiken. In het curriculum wordt op verschillende momenten en in uiteenlopende vormen aandacht besteed aan een actieve ondernemende houding.

Begeleiding

In de visie van de Toneelacademie Maastricht is individuele studiebegeleiding een belangrijk instrument om studenten in staat te stellen hun eigen talent en stijl te ontdekken en zich verder te ontwikkelen aan de hand van een competentiegerichte, individuele leerroute. Luidens de zelfevaluatie is maatwerk en differentiatie binnen de opleiding Theater de standaard geworden. Door de kleinschaligheid, de geïsoleerde ligging en de concentratie en samenhang van het curriculum op één locatie heeft de opleiding een informeel karakter.

De opleiding heeft ruimte gemaakt voor studiebegeleiding en feedback- en feedforwardmomenten. Voorbeelden daarvan zijn het mentoraat (dat zowel op het niveau van de klas en individueel functioneert), het buddysysteem, de studiebegeleiding, de nabesprekingen van presentaties, de studievoortgangs- en beoordelingsvergaderingen en de informele momenten.

Indien de reguliere studiebegeleiding niet voldoet, kunnen studenten terecht bij de gespecialiseerde persoonlijke begeleiding. Hiervoor heeft Zuyd Hogeschool de beschikking over een studentendecaan, een vertrouwenspersoon en twee psychologen.

Wegens twee meldingen van grensoverschrijdend gedrag heeft de opleiding maatregelen genomen voor een veiliger werk- en leerklimaat. Deze inzet heeft geleid tot een aantal maatregelen, zoals het ontwikkelen en de implementatie van een schoolbreed gedeelde gedragscode.

Personeel

Bij de opleiding Theater zijn ruim 40 docenten en ondersteuners deeltijds in dienst (in totaal ongeveer 30 FTE). Daarnaast zet de opleiding jaarlijks ongeveer 140 freelance (gast)docenten in voor allerlei verschillende projecten, diensten of activiteiten. Elke afstudeerrichting beschikt over een kernteam dat geleid wordt door een coördinator. Bijna alle vaste docenten zijn (deels) ook nog actief in hun beroepspraktijk. Voor gastdocenten is dat de standaard.

Deskundigheidsbevordering vindt doorgaans in de eigen beroepspraktijk van de docent plaats. Ook worden docenten door de opleiding in de gelegenheid gesteld bijscholing te volgen, zoals verdieping in lesmethodieken of theater-technische aspecten. Docenten kunnen ook gebruik maken van het deskundigheidsaanbod van de lectoraten op het gebied van artistiek onderzoek en afstudeeronderzoek of scriptiebegeleiding. Recent is vanuit dit lectoraat ook de mogelijkheid

gecreëerd voor promotieonderzoek in de kunsten; enkel vaste docenten maken van deze mogelijkheid gebruik.

De uitwisseling van expertise tussen de opleiding Theater en de opleiding Docent Theater krijgt vooral vorm bij de docenten die in beide opleidingen lesgeven. Zij houden in de docentenopleiding de focus op het artistieke en nemen naar de opleiding Theater hun didactische bagage mee.

Voorzieningen

De opleiding beschikt over twee met elkaar verbonden hoofdgebouwen waar verschillende faciliteiten aanwezig zijn. Zo heeft de opleiding de beschikking over een ruimte voor praktijkonderwijs, een bewegingsruimte en twee theaterzalen. In het praktijkgebouw bevinden zich ook de (uitleen van) theatertechniek, de audiovisuele faciliteiten, kleedkamers en douches en de (beperkte) opslagruimtes. Samen met het lectoraat TDA heeft de opleiding een AR/VR Studio gebouwd. Voor de faciliteiten die de opleiding niet in huis heeft, maakt zij gebruik van de voorzieningen van andere kunstopleidingen van Zuyd Hogeschool. Het gaat hier om een opnamestudio, een grote werkplaats, 3D printertechnieken of een naaiatelier. Tevens huurt de opleiding elders semipermanent twee extra repetitieruimtes en een opslagbox.

Instroom

Studenten met minimaal een havo-diploma kunnen worden toegelaten tot de opleiding. De Toneelacademie is een selectieopleiding. Dit betekent dat zij via selectie aan de poort zelf de kwaliteit en kwantiteit van de instroom sturen. De toelating bestaat uit verschillende selectierondes, die de opleiding toelaat kandidaten te kiezen die het meest geschikt lijken om hun kunstvakopleiding in Maastricht te starten. Daarbij gaat het de opleiding in eerste instantie om voldoende ontwikkelingsperspectief van aangetoond talent en het vermogen tot samenwerken. Tijdens de selectieprocedure krijgt de kandidaat ook een impressie van de Academie. De opleiding beschouwt de

selectieperiode dan ook als een wederzijdse kennismaking.

De uiteindelijke klasgroepen van maximum 12 studenten worden na de selecties samengesteld op basis van voldoende ingangsniveau (aanleg, motivatie, technische vaardigheid) en met aandacht voor een gezonde mix van nationaliteiten, culturele achtergrond, beroep, sekse, leeftijd. Als uitwerking van het in september 2018 intern uitgevoerde onderzoeksrapport streeft de opleiding ernaar de diversiteit in de studentenpopulatie verder te vergroten. De (nieuwe) Code Diversiteit & Inclusie is in het zelfevaluatierapport opgenomen en biedt concrete handvatten om dichter bij een diverse en inclusieve realiteit te geraken, aldus de opleiding.

Overwegingen

De commissie heeft het curriculum bestudeerd en besproken met studenten en docenten. De structuur van het curriculum is naar het oordeel van de commissie doordacht en er is actief contact met het werkveld geweest om het curriculum inhoudelijk in te vullen. De commissie stelt ook vast dat de beoogde inhoud en het niveau van de onderdelen van het curriculum adequaat zijn en waarborgen dat afgestudeerden voldoen aan de beoogde eindcompetenties. De onderwijsvormen sluiten hierbij aan en passen goed binnen een theaterkunstopleiding. De commissie ziet voldoende samenhang in het curriculum. De opleiding wordt aangeraden de onderlinge samenhang verder te versterken door te zorgen dat docenten beter van elkaar weten welk onderdeel zij verzorgen. Hierdoor kunnen ook onnodige piekmomenten in de studielast voorkomen worden.

De commissie is van mening dat de opleiding het voldoende mogelijk maakt voor studenten om met andere studenten samen te werken. Wel kan de samenwerking met andere afstudeerrichtingen meer als vanzelfsprekend in de opleiding geïntegreerd worden. De samenwerking met studenten van andere afstudeerrichtingen vindt nu vooral plaats vanaf het tweede jaar. Indien stu-

denten al samenwerkingen in het eerste jaar willen aangaan, vraagt dat van hen veel eigen initiatief. De commissie is van mening dat de samenhang binnen het curriculum vergroot kan worden door inhoud en inrichting van het eerste jaar verder op elkaar af te stemmen. Dit betekent dat ook in het eerste jaar meer ruimte komt om studenten een meer collectieve context aan te bieden en studenten nog meer mogelijkheden te bieden samen te werken.

In de periode waarin een lockdown plaatsvindt, lijkt de samenwerking met de theaterdocent-opleiding versterkt. De commissie adviseert om in de toekomst in deze samenwerking te blijven investeren.

De commissie is van mening dat de beroeps- en praktijkgerichte oriëntatie van de opleiding duidelijk zichtbaar is in het curriculum. De projecten en opdrachten bieden studenten de nodige kennis, vaardigheden, ervaring en beroepshouding aan en bereiden hen goed voor op het toekomstig functioneren als acteur of vormgever in de theaterpraktijk. Hoewel er aandacht is voor theoretische vakken, hebben studenten tijdens de visitatie aangegeven dat zij de verbinding tussen theorie en de praktijk graag verstevigd zien. De commissie adviseert dan ook de theoretische kennisbasis te versterken en meer samenhang tot stand te brengen tussen theorievorming en praktijk.

Sinds de vorige visitatie zijn de ondernemersvaardigheden van studenten verbeterd. De aandacht voor cultureel ondernemerschap beperkt zich in de ogen van de commissie echter nog te veel tot het aanleren van een ondernemende houding of attitude. De commissie is van oordeel dat de opleiding studenten nog meer kan leren over en ondersteunen bij de zakelijke kant van cultureel ondernemen, zodat studenten al onmiddellijk na het afstuderen kennis van facturen en subsidies hebben en zij dit niet enkel in de praktijk hoeven te leren.

De opleiding heeft aandacht voor internationalisering. Zo zijn er veel Vlaamse en Duitse contacten en is er voldoende internationale instroom uit die landen. De opleiding kan ervoor zorgen dat internationalisering, breder dan nu het geval is, een integraal onderdeel is van de opleiding. Zo zou de opleiding inhoudelijk nog beter kunnen aansluiten bij internationale cq interculturele ontwikkelingen. PLETA is in dit opzicht één van de mogelijkheden zijn. Hiervoor is het naar de mening van de commissie wel belangrijk dat dit netwerk beter wordt uitgebouwd en benut.

De opleiding is sterk productgericht en zou in de ogen van studenten meer aandacht kunnen geven aan onderzoek. De commissie is van oordeel dat de opleiding een goede samenwerking heeft uitgebouwd met de lectoraten en daardoor in staat is om studenten op adequate wijze een onderzoekende houding en onderzoeksvaardigheden aan te leren. Praktijkgericht ontwerpend onderzoek kan volgens de commissie nog beter in het curriculum en de projecten verweven worden.

De opleiding creëert een intensieve en inspirerende leeromgeving. De opleiding biedt studenten veel mogelijkheden voor verkenning, die hen uit hun comfortzone halen en voor zelfontplooiing zorgen. De opleiding beschikt over een leeromgeving met hechte, informele contacten tussen docenten en studenten. Deze "biotoop" noemt de commissie zeer krachtig. De commissie heeft wel gezien dat de grens tussen persoonlijk en professioneel soms wat onduidelijk kan zijn.

In 2017 heeft de Toneelacademie te maken gekregen met twee verschillende meldingen van grensoverschrijdend gedrag van een hoofddocent. Vanuit deze omstandigheden heeft de opleiding sinds de vorige visitatie een flink aantal stappen gezet. Zo vonden er debatten plaats en heeft de opleiding gedragsrichtlijnen geformuleerd. Ook heeft de opleiding nieuw diversiteits- en inclusiviteitsbeleid ontwikkeld en geïmplementeerd.

Het nieuwe beleid komt op logische wijze voort uit de visie van de opleiding. De opleiding heeft naar het oordeel van de commissie duidelijk lessen getrokken uit het verleden, maar heeft die lessen nog niet volledig weten te vertalen naar een geformaliseerde borging van een veilige leeromgeving. Tijdens het gesprek met de studenten gaven zij aan niet op de hoogte te zijn van de mogelijkheid dat zij een derde partij kunnen aanspreken bij onveilige situaties. Studenten stelden letterlijk dat de student dan de situatie niet durft aan te kaarten en dat er daardoor ook geen gevolg aan kan worden gegeven. Er is behoefte aan meer breed bekende informatie over een objectieve en neutrale instantie tot wie de studenten zich kunnen richten wanneer er problemen zijn. De commissie adviseert hier pro-actief werk van te maken. Verder adviseert de commissie in dit licht ook om blijvend de verbinding met elkaar te zoeken en nog meer in dialoog te gaan met elkaar, opdat de leeromgeving nog aan (emotionele) veiligheidsbeleving wint. Juist doordat in een theateropleiding de persoonlijke ontwikkeling onlosmakelijk verbonden is met de professionele ontwikkeling, is veiligheid in de ogen van de commissie een cruciale randvoorwaarde. De opleiding zou de voortgang op de ingeslagen weg kunnen versnellen en met proactief handelen de veiligheid verder kunnen verbeteren en sturen.

De commissie constateert dat de opleiding passende instroomeisen hanteert en dat deze zorgen voor een waardevolle differentiatie waardoor studenten kunnen leren van elkaar. De commissie stelt vast dat de opleiding tijdens de selectieprocedure duidelijk inzet op wederzijdse kennismaking en verwachtingen. Gezien de vorige visitatie adviseert de commissie wel om de diversiteit in de instroom verder te vergroten.

De commissie is van oordeel dat de opleiding beschikt over voldoende en gekwalificeerd personeel voor het verzorgen van het onderwijs in de opleiding Theater. Het gedreven en enthousiaste team heeft zowel inhoudelijke expertise op het gebied van theater als expertise op het gebied

van begeleiding, toetsing en didactiek. De diversiteit onder met name gastdocenten kan evenwel worden vergroot. Alle docenten onderhouden contact met het werkveld. Docenten maken in het onderwijs optimaal gebruik van de meerwaarde die de praktijkervaring van docenten bieden. Het zou naar het oordeel van de commissie wenselijk zijn dat aan nieuw aangestelde docenten een BKE- of SKE-traject, toegespitst op de kunsten, aangeboden wordt. Zo kan ook bij de nadere pensionering van zittende docenten, de toetsdeskundigheid van docenten op peil blijven.

De commissie is van oordeel dat de huisvesting en de materiële voorzieningen voor de opleiding toereikend zijn. De voorzieningen sluiten bovendien voldoende aan op de specifieke aspecten voor een theater- of kunstopleiding. Ook stelt de opleiding studenten voldoende in staat om vanuit de opleiding aansluiting te vinden bij het digitale domein. Hoewel de klimaatbeheersing volgens studenten wel eens tekortschiet, worden de studiefaciliteiten en de geschiktheid van de onderwijsruimten, werkplekken en de digitale leeromgeving door de studenten over het algemeen als voldoende beschouwd.

De commissie adviseert de naderende verhuizing te benutten om de eigenheid van de voorzieningen van de opleiding te bekrachtigen en de kans te grijpen om de gewenste verbetering van inclusiviteit (bijvoorbeeld toegankelijkheid minder validen) en duurzaamheid daadwerkelijk door te voeren. Door de historisch aanwezige creativiteit om met weinig financiële middelen toch goede voorzieningen te bieden, heeft de commissie er het volste vertrouwen in dat de opleiding dit ook kan bewerkstelligen. De commissie vraagt bovendien aandacht voor het beschikbaar maken en houden van apparatuur, voldoende softwarelicenties en andere materialen voor studenten.

De commissie is van oordeel dat de opleiding de begeleiding in alle fasen van de opleiding juist heeft vormgegeven. Deze past tevens bij de didactische visie. Ook de bereikbaarheid van docenten is prima geregeld en de opleiding voert de

begeleiding adequaat uit. De commissie waardeert de persoonlijke aandacht die studenten krijgen. De opleiding is sterk in het leveren van maatwerk en richt zich niet alleen op het professionele vlak, maar ook op het persoonlijke vlak. Zonder dat dit ten koste gaat van het door de commissie zeer gewaardeerde informele karakter van de begeleiding binnen de opleiding, verzoekt de com-

missie de opleiding om aandacht te blijven houden voor het borgen van transparantie en navolgbaarheid (via verslaglegging) van de begeleiding.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, oordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard. Dit geldt voor alle afstudeer-richtingen.

3. Toetsing

Het toetsprogramma van de opleiding Theater is opgebouwd volgens het principe van programmatisch toetsen. Het toetssysteem en de inhoud van toetsing sluit aan bij de landelijke competenties, die een opbouw in complexiteit laten zien. De opleiding heeft het programmatisch toetsen op een mooie manier doorgevoerd in de opleiding. De toetsing biedt hierdoor een holistisch beeld van het functioneren van de studenten als acteur of theatermaker. De opleiding treft goede maatregelen om de kwaliteit van de toetsing te borgen. De examencommissie neemt haar taak om de kwaliteit van toetsen en tentamens te borgen serieus. De onderlinge verantwoordelijkheid tussen het opleidingsmanagement en de examencommissie kan nog versterkt worden. De ingestelde Academieraad kan nog meer bekendheid genieten. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard. Dit geldt voor alle afstudeerrichtingen.

Bevindingen

Sinds 2020 heeft de Academie het 'programmatisch toetsen' ingevoerd. Programmatisch toetsen is een holistische benadering waarbij wordt gekeken naar de gehele ontwikkeling van de student. Het doel van programmatisch toetsen is zowel het optimaliseren van de betrouwbaarheid van beslissingen als het stimuleren van het leerproces van de student.

In het toetssysteem van de opleiding worden studenten beoordeeld op basis van hun gehele oeuvre (dossier) van de voorgaande periode. De onderdelen van dit oeuvre bevinden zich op allerlei verschillende plaatsen, zoals de website van de Toneelacademie, eigen websites van studenten, YouTube en Vimeo.

Studenten krijgen feedback op alle te verwerven competenties. In het eerste en tweede jaar legt de opleiding de nadruk op de technisch-vakmatige competenties. In de volgende twee jaar moeten studenten laten zien dat zij steeds zelfstandiger te kunnen functioneren op een professioneel en artistiek niveau dat aan de opleidingscompetenties tegemoet komt.

De opleiding hanteert diverse feedbackformats, waaronder het groeps gesprek, individuele mentorgesprekken en een geschreven kritiek. Op verschillende momenten worden er uiteenlopende vormen van feedback gehanteerd die het best bij het precieze moment van de ontwikkeling van de

student passen (feedback, -up en -forward). Binnen de 360°-feedback zijn de kritische reflectie door studenten, stagebegeleiders, mentoren, spelers binnen de stage, docenten, en de zelfreflectie van de student, de ingrediënten van een continue dialoog over het proces en het werk en over ontwikkelingsmogelijkheden naar de toekomst toe.

In de OER is voor elk vak binnen een module aangegeven aan welke competenties de student werkt. Deze komen ook terug op de feedbackformulieren. Het is de bedoeling dat de competenties waarop feedback wordt gegeven wel te herkennen zijn, maar het is geen vinklijst. Ook mag elke docent zijn of haar eigen terminologie gebruiken bij het geven van feedback, aldus de opleiding.

Een belangrijk en steeds terugkerend element in de studieloopbaan van de student zijn de voortgangs- en beoordelingsvergaderingen. Ze vinden tot aan het vierde jaar aan het einde van elke lesperiode, in aanwezigheid van de desbetreffende student, plaats en worden altijd voorafgegaan door een afsluitende presentatie van het hoofdvak, de werkplaats of individueel werk. Bij de beoordeling hanteert de opleiding het meer-ogen principe van waarneming: leden van het kernteam en alle lesgevende docenten van de betreffende student wonen de presentatie in hun opleiding zoveel mogelijk bij. In de beoordelingssystematiek vormt de presentatie steeds een opmaat naar

de vergadering. In de vergadering vormen de vakbeoordelingen, de plaatsbepaling (zelfevaluatie door de student), inbreng van het mentoraat en het portfolio van de student de basis.

Recente ontwikkelingen

In 2020 is een groot deel van het onderwijs online uitgevoerd. Doordat de opleiding programmatisch toetsen heeft doorgevoerd is het onverwachts uitvallen van een vak of van een geplande toets volgens de opleiding eenvoudig op te vangen. Doordat het curriculum op onderdelen moest worden aangepast, was het noodzakelijk ook de toetsing anders in te richten. De examencommissie heeft deze goedgekeurd en heeft daarbij speciale aandacht ervoor gehad dat de studenten volgens dezelfde criteria zouden worden beoordeeld als in het reguliere programma. De aanpassingen heeft de opleiding opgenomen in een verantwoordingsdocument, dat door de examencommissie is goedgekeurd.

Kwaliteitsborging

In de Academie zijn de examencommissie, de Academieraad en Studentenvereniging VUSIOS actief betrokken bij de toetsing en het brede spectrum aan onderwijsactiviteiten.

De examencommissie is een kamer van de overkoepelende examencommissie van alle kunstopleidingen van Zuyd Hogeschool. De kamer (intern examencommissie genoemd) bestaat uit twee leden, van wie één extern lid. Deze commissie zorgt op verschillende manieren voor de borging van de kwaliteit van toetsen. Zo benoemt de commissie jaarlijks de examinatoren en checkt zij de afstudeerdossiers. Verder helpt de examencommissie de kernteams bij het onderhouden en verbeteren van hun toetsbeleid door hen te wijzen op verbeterpunten en mogelijkheden. Eén lid van de examencommissie is bovendien een docent die altijd bij een deel van de vergaderingen aanwezig is en als zodanig goed zicht heeft op de toegepaste beoordelingsprocedures. Zo ziet de commissie toe op het handhaven van intersubjectiviteit middels het 'meer-ogen-principe'. Aan het

eind van elk studiejaar brengt de examencommissie aan het College van Bestuur verslag uit. In dit jaarverslag reflecteert zij onder meer over haar borgingstaken.

De Academieraad is een medezeggenschapsraad op academieniveau en bestaat uit studenten en docenten in gelijke geledingen. De Academieraad voert ook de taken en bevoegdheden van de opleidingscommissie uit.

Studenteraad VUSIOS geeft gevraagd en ongevraagd feedback op het curriculum en daaraan gerelateerde zaken.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de opleiding beschikt over een toetsprogramma dat aansluit bij de toetsvisie en het toetsbeleid van de Academie. De commissie stelt tevens vast dat de toetsing aansluit op de beoogde leerresultaten. De beoordelingscriteria van de toetsen sluiten zichtbaar aan op de leerdoelen en leren studenten adequaat werken als acteur en vormgever binnen de theaterpraktijk.

De invulling die de opleiding heeft gegeven aan het programmatisch toetsen is passend voor deze theateropleiding. De opleiding heeft naar het oordeel van de commissie een pluim verdiend voor de wijze waarop zij het programmatisch toetsen in de opleiding coherent en consistent neerzet. Met name de voortgangsbesprekingen waar ook studenten bij aanwezig zijn, vindt de commissie consistent; ze geven voldoende waarborgen voor de kwaliteit van de toetsing. De commissie heeft er dan ook vertrouwen in dat het programmatisch toetsen op een goede manier wordt doorontwikkeld.

De commissie concludeert op basis van de gesprekken en op basis van het bestuderen van een aantal toetsen en beoordelingscriteria dat de kwaliteit van de toetsing voldoende is. Zij stelt tevens vast dat de ontwikkelingsgerichte toetsen

een opbouw in complexiteit en beheersingsniveau laten zien en dat de prestaties van studenten in voldoende mate aan hen worden teruggekoppeld.

De commissie noemt de monitoring en feedback intensief. Voor de intersubjectieve aanpak heeft de opleiding een uitgebreid en gebalanceerd systeem ontwikkeld met feedback, panels en bewijzen. Zij geven een gevarieerd beeld van het functioneren van studenten. Wel heeft de commissie gezien dat de theorietoetsen soms maar door één docent worden beoordeeld en vraagt de opleiding ook hier het "meer-ogen-principe" toe te passen.

Tijdens de visitatie heeft de commissie gehoord dat het nieuwe feedbacksysteem niet altijd wordt uitgevoerd volgens afspraak. Zo worden er volgens studenten soms door beoordelaars aannames gedaan over de persoonlijkheid en persoonlijke omstandigheden van studenten. Deze aannames zijn volgens studenten van invloed op de beoordeling en zijn niet altijd direct gerelateerd zijn aan de beoordelingscriteria. Dit kan voor studenten onprettig voelen en de beoordeling van de competenties vertroebelen. De commissie vraagt hiervoor de aandacht van de opleiding.

Het programmatisch toetsen en de nieuwe feedback- en beoordelingsformulieren zorgen wel voor een grotere verantwoordelijkheid bij de docent tijdens de inschatting en begeleiding van

studenten. De commissie heeft naar tevredenheid vernomen dat de opleiding zich hiervan bewust is en er ook naar handelt.

De commissie stelt vast dat de opleiding goede maatregelen treft om de kwaliteit van de toetsing te borgen. De Academieraad en de examencommissie nemen hun taak om de kwaliteit van de toetsing te borgen serieus. De commissie heeft waardering voor de professionaliteit van de examencommissie. Toch kan de communicatie en interactie beter. De examencommissie stelt een adequaat jaarverslag op, maar op (ongevraagde) adviezen van de examencommissie komt er niet standaard een officiële reactie van het management van de opleiding. De commissie adviseert om de onderlinge verbondenheid en de formele verantwoordelijkheid ten opzichte van elkaar te bespreken en zo samen het cyclisch werken aan het versterken van de kwaliteit.

De leden van de Academieraad kenmerken zich volgens de visitatiecommissie door een hoge kwaliteit en een sterke betrokkenheid. De zichtbaarheid van de Academieraad kan worden vergroot. De leden van VUSIOS slaan een duidelijke brug tussen de student en de opleiding.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard. Dit geldt voor alle afstudeer-richtingen.

4. Gerealiseerde leerresultaten

De afstudeerfase van de opleiding Theater bestaat uit verschillende afstudeerproducten. Studenten stellen een eigen afstudeerprogramma samen, waarvoor ze in het derde jaar een voorstel hebben ingediend. Het afstudeerprogramma is adequaat opgezet en is in overeenstemming met het eindniveau van de bacheloropleiding Theater; de reikwijdte van de (theater)praktijk kan door studenten in voldoende mate worden bereikt. De eindwerken getuigen van het bachelorniveau. Ze zijn navolgbaar beoordeeld en de beoordelingen komen overeen met de kwaliteit van het werk. De feedbackcultuur is intensief. De schriftelijke onderbouwing kan worden uitgebreid en concreter worden geformuleerd. De gezamenlijke beoordeling kan ook nog beter en inzichtelijker gestalte krijgen in de schriftelijke verslagen. De kwaliteit van de eindwerken wordt structureel en actief geborgd. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard. Dit geldt voor alle afstudeerrichtingen.

Bevindingen

Het afstudeerprogramma

Het laatste studiejaar (de eenjarige Eindfase) is volledig gewijd aan het afstuderen. Van elke afstudeerrichting is een afstudeerhandleiding beschikbaar waarin beschreven wordt hoe het programma er in grote lijnen uit ziet en binnen welke onderdelen aan welke competenties wordt gewerkt. Per onderdeel zijn leerdoelen geformuleerd. Afhankelijk van de gekozen afstudeerrichting werken de studenten aan verschillende afstudeerproducten. Studenten stellen hierbij hun eigen programma samen, waarvoor ze aan het eind van het derde jaar een voorstel hebben ingediend dat is goedgekeurd door het kernteam. In dat plan staat welke activiteiten ze in het laatste jaar willen ontplooiën en bij welke gezelschappen ze willen gaan werken of stage willen lopen. Studenten moeten alle genoemde onderdelen uit de afstudeerhandleiding weliswaar opnemen in hun afstudeerplan, maar zij zijn volledig vrij in de manier waarop zij dit willen uitwerken. Studenten binnen de afstudeerrichting Vormgever die Scenografie en Kostuumontwerp in hun afstuderen combineren (en dus tegelijk bij beide studierichtingen afstuderen), volgen een afstudeerprogramma op maat, dat groter van omvang is dan een enkele afstudeerrichting.

Recente ontwikkelingen

In studiejaar 2019-2020 konden studenten het eerste deel van hun afstuderen nog op de gebruikelijke manier uitvoeren, maar vanwege de coronapandemie moest vanaf periode 5 een groot deel online worden georganiseerd. De afstudeer-voorstellingen in 2020 konden wel live worden opgevoerd, maar mochten maar door een klein aantal personen worden bijgewoond. Om het toch mogelijk te maken voor anderen om de voorstellingen te volgen werd gebruik gemaakt van *livestreams*. Ook studenten van Scenografie en Kostuumontwerp toonden hun creaties en ontwerpen via digitale media. De digitale links waren ook voor de visitatiecommissie toegankelijk.

Alle afstudeerrichtingen hebben een verantwoordingsdocument, dat door de examencommissie is goedgekeurd, geschreven van het afstuderen tijdens de coronapandemie. Zo mochten studenten Regie voor hun tweede regie volstaan met een volledig uitgewerkt uitvoerbaar regieplan in plaats van met een voorstelling. Alle studenten hadden hun eerste regie al kunnen uitvoeren, waardoor er al met al volgens de opleiding een kwalitatief goede beoordeling gegarandeerd kon worden. Ook met een tweede regie, die niet kon worden uitgevoerd, waren er voldoende waarnemingen om volwaardig te kunnen beoordelen.

Voor geen van de afstudeerrichtingen leverde de uitwerking van het verantwoordingsdocument volgens de opleiding wezenlijke problemen op, al moesten er voor sommige onderdelen van het afstuderen wel alternatieven worden bedacht.

Uitstroom

Alumni van de Toneelacademie in Maastricht stromen uit in diverse richtingen: naast de rol van acteur starten ook veel studenten hun carrière als assistent scenografie en/of kostuumontwerp aan een Stadtheater, anderen studeren verder aan een masteropleiding. De opleiding geeft aan dat hun jonge studenten tijdens de intensieve opleiding uitgroeien tot evenwichtige jonge kunstenaars die voor een groep kunnen staan om uiteenlopende narratieven en actuele kwesties samen te theatraliseren.

Overwegingen

Het afstudeerprogramma van de opleiding is volgens de commissie adequaat opgezet en is in overeenstemming met het eindniveau. De reikwijdte van het werkveld kan door studenten van alle afstudeerrichtingen voldoende worden bereikt.

De commissie heeft 15 eindwerken bestudeerd van de studenten die de afgelopen twee jaar afgestudeerd zijn. De eindwerken zijn representatief geselecteerd uit de eindwerken van de vier afstudeerrichtingen. Dit betrof 5 eindwerken van de afstudeerrichting Acteur, 4 van de afstudeerrichting Performer, 4 van de afstudeerrichting Regisseur en 2 van de afstudeerrichting Vormgever (Scenograaf en Kostuumontwerp).

De commissie noemt een eindwerk passend voor de theateropleiding. De 'body of knowledge' van de opleiding en de vertaling daarvan in de theaterpraktijk komen zichtbaar terug in de eindwerken. Dit geldt voor alle afstudeerrichtingen.

De commissie heeft geconstateerd dat de afstudeerwerken duidelijk voldoen aan het bachelorniveau en dat ook het spel van een hoog niveau is.

Ondanks de coronapandemie is de opleiding er goed in geslaagd de meeste studenten te laten afstuderen binnen de nominale tijd. De studenten die aan het eind van 2019-2020 hun diploma hebben gekregen, hebben dezelfde kwaliteiten laten zien als studenten die onder normale omstandigheden zijn afgestudeerd.

De eindwerken zijn volgens de commissie navolgbaar beoordeeld en de beoordelingen komen overeen met de kwaliteit van het werk. De beoordeling van de eindwerken wordt uitgevoerd door meerdere docenten en de verantwoording van de beoordeling krijgt veel aandacht. Tijdens de visitatie kreeg de commissie de indruk dat kritische opmerkingen over het werk van studenten vooral gegeven wordt tijdens informele momenten, en dat er tijdens formele momenten (zoals de beoordelingsvergaderingen) voornamelijk lof wordt geuit. Hier zit naar het oordeel van de commissie een potentiële onveiligheid. De commissie adviseert dan ook om het geformaliseerde beoordelingssysteem zoals bedoeld uit te voeren.

Het valt de commissie op dat het taalgebruik in de beoordelingen soms poëtisch van aard is. De commissie adviseert om tekstueel een meer expliciete vertaling te maken met de eindcompetenties en die te laten terugkomen in het beoordelingsformulier. Deze vertaling is nu soms erg summier. Op de ingevulde beoordelingsformulieren kan nog beter blijk gegeven worden van een goede intersubjectieve manier van werken door de beoordelaars gezamenlijk.

Afgestudeerden voldoen aan de wensen van het beroepenveld: stageplaatsen en organisaties die afstudeeropdrachten bieden, zijn tevreden over het niveau van de studenten. Zij vinden dat studenten beschikken over een hoge mate van zelfredzaamheid, zelfvertrouwen en authenticiteit. Ook beschikken studenten over diversiteit in eigen stijl en over een sterke mate van maatschappelijk bewustzijn.

De kwaliteit van de eindwerken wordt structureel en actief geborgd. De examencommissie heeft

hierin een sterke rol. Ook docenten spelen een actieve rol in de kwaliteitsborging. Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet**

aan deze standaard. Dit geldt voor alle afstudeer-richtingen.

5. Beoordeling bijzonder kenmerk

Intermedialiteit wordt door de Toneelacademie helder gedefinieerd als de wederzijdse besmetting van de verbeeldingsstrategieën van twee (of meer) media binnen de context van één kunstwerk. In de opleidingsstrategie en in het curriculum is zichtbaar aandacht voor deze vorm van Intermedialiteit. Zowel op papier als ook in de praktijk leren studenten over de randen van het eigen mediale gebruik heen te kijken. Hierdoor worden studenten niet alleen creatief in de omgang met het eigen medium, maar weten ook verbindingen met andere media te leggen. Dit is van toegevoegde waarde voor het functioneren als acteur of vormgever. De uitwerking van Intermedialiteit is het sterkst in de afstudeerrichting Performer, de uitwerking in andere afstudeerrichtingen kan worden vergroot. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan alle drie de criteria voor een bijzonder kenmerk. Daarom adviseert de commissie het bijzonder kenmerk Intermedialiteit toe te kennen aan de bacheloropleiding Theater van Zuyd Hogeschool.

Inleiding

Zuyd Hogeschool heeft het visitatiepanel verzocht bij de opleiding Theater ook het bijzonder kenmerk Intermedialiteit te beoordelen. De visitatiecommissie heeft hiervoor het NVAO-kader "Nadere uitwerking Bijzondere kenmerken (juli 2017)" gehanteerd. Deze nadere uitwerking bestaat uit drie criteria: het onderscheidend karakter, concretisering en relevantie. De drie criteria worden hieronder toegelicht.

Onderscheidend karakter

Criterion 1: Het te beoordelen kenmerk is onderscheidend voor de opleiding in relatie tot relevante opleidingen in het Nederlandse hoger onderwijs.

Bevindingen

Intermedialiteit wordt door de opleiding Theater gedefinieerd als de wederzijdse besmetting van de verbeeldingsstrategieën van twee (of meer) media binnen de context van één kunstwerk. Dat is dan ook het verschil met multimediale (of interdisciplinaire) werken, waar experts van de verschillende media samen een 'gecombineerd' kunstwerk maken.

De afstudeerrichting Performer positioneert zich op de grensgebieden tussen maker, ontwerper en acteur, en tussen podiumkunsten, beeldende kunst en mediakunst. 'Intermedialiteit' zit in de

kern van het profiel van de deze afstudeerrichting. De jonge 'performers' worden uitgedaagd om hun artistiek parcours uit te stippelen op de rafelranden tussen verschillende media. Deze intermediale verbeeldingsstrategie in de opleiding Theater is uniek in Nederland, aldus het zelfevaluatierapport.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de opleiding werkt met een heldere definitie van Intermedialiteit. De opleiding heeft deze definitie tijdens de visitatie verhelderd en aangegeven hoe deze zich vertaalt in een (constructief) kritische omgang met technologie.

Het discours over Intermedialiteit kent in de ogen van de commissie nog een opvallende defensieve houding. Doordat de opleiding in haar definitie negatief geladen woorden hanteert als 'besmetting', 'fout' en 'atypisch' is er volgens de commissie sprake van '*dancing with the devil*'. De commissie adviseert dan ook het concept Intermedialiteit nog verder te omarmen en de positieve kanten en de positieve beïnvloeding te benadrukken. De commissie heeft gezien dat de definitie zich ontwikkelt naar een pro-actieve en onderscheidende houding, die studenten toelaat op een eigengereide manier hun weg te banen in een sterk gemediatiseerde samenleving. De commissie waardeert dit.

Tegenwoordig is Intermedialiteit een vaker voorkomend kenmerk, maar toch weet deze opleiding een unieke positie te bezetten. De commissie is van mening dat de opleiding een eigenstandige visie heeft ontwikkeld inzake Intermedialiteit en dat deze visie gedragen wordt door de docenten en studenten. De opleiding toont aan dat het bijzonder kenmerk Intermedialiteit inderdaad onderscheidend is ten opzichte van relevante en vergelijkbare opleidingen in het Nederlandse hoger onderwijs. Ook het werkveld herkent Intermedialiteit als een sterke eigenschap van de opleiding en in het functioneren en de houding van studenten.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan dit criterium voor een bijzonder kenmerk.

Concretisering

Criterium 2: De gevolgen van het te beoordelen kenmerk voor de kwaliteit van het onderwijs zijn geoperationaliseerd aan de hand van de relevante standaarden van het Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland.

Bevindingen

Binnen de Toneelacademie maakt Intermedialiteit deel uit van de 'hands-on' opleidingsstrategie: *'Thinking with your Hands'*. De Toneelacademie Maastricht verweeft de intermediale verbeeldingsstrategie verder in haar curriculum. Binnen de opleiding maakt een 'technologische improvisatie-oefening' al deel uit van de audities. Studenten worden gestimuleerd om autonoom de techniek van hun eigen voorstelling te ontwikkelen, waarbij ze vertrekken vanuit hun eigen verbeeldingsstrategie. Dat levert volgens de opleiding soms een verrassend en veelal inspirerend 'misbruik' van technische media op binnen de context van baanbrekend originele kunstwerken. Studenten gaan verder bijvoorbeeld - na een korte introductie - zelf met projectoren, montagecomputers, zenders en camera's aan de slag in hun eigen (individuele of groeps-) projecten.

Overwegingen

In de opleidingsstrategie en het curriculum ziet de commissie duidelijk het bijzonder kenmerk Intermedialiteit terug. Dit geldt niet alleen voor het curriculum op papier, maar ook in de praktische uitvoering van het curriculum. Al tijdens de audities en ook in de gemeenschappelijke projecten in de propedeuse wordt het intuïtief gebruik van digitale media (zoals beamers) gestimuleerd. Dit zorgt voor een concrete uitwerking van Intermedialiteit die breder is dan alleen performance. De bevruchting van Intermedialiteit naar andere afstudeerrichtingen kan worden vergroot.

De opleiding benadert Intermedialiteit vanuit een authentieke houding die de eigenheid van de opleiding waarborgt. Het docententeam is ook in staat om die uitdaging naar een meer eigenstandige houding aan te gaan. De commissie waardeert in dat licht de drang tot innovatie en experiment. Bovendien worden studenten ook getoetst op intermediale aspecten: zo heeft de commissie de aandacht voor Intermedialiteit ook teruggezien in de eindwerken.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan dit criterium voor een bijzonder kenmerk.

Relevantie

Criterium 3: Het te beoordelen kenmerk is van wezenlijk belang voor de aard van de opleiding.

Bevindingen

De opleiding Theater werkt samen met het lectoraat Technology Driven Art. Dit (onlangs positief beoordeelde) lectoraat benadert Intermedialiteit als onderzoeksstrategie met de Toneelacademie als uitvalsbasis. Intermediale initiatieven (zowel binnen werkplaatsen als individuele initiatieven van studenten) worden volgens de opleiding (technologisch-praktisch en conceptueel) uitgedaagd om telkens nog een stap verder te zetten. Dat levert volgens de opleiding eigenzinnige, vernieuwende, intermediale performances op. Ook

in internationale samenwerkingen wordt deze intermediale expertise erkend en als bijzonder opleidingstraject vruchtbaar bevonden.

Overwegingen

Het bijzonder kenmerk Intermedialiteit is voldoende herkenbaar binnen de opleiding Theater aanwezig en levert daar een relevante bijdrage aan de vergroting en verscherping van het functioneren van studenten als acteur of performer. Studenten worden niet alleen creatief in de omgang met het eigen medium, maar weten ook de verbindingen met andere media te leggen voor een resultaat met toegevoegde waarde. De commissie merkt op dat de aandacht voor intermedialiteit vooral voorkomt in de afstudeerrichting tot Performer. De commissie adviseert om nog meer verbindingen met de gehele opleiding (in-

clusief haar alle vier afstudeerrichtingen) te leggen zodat het zowel de mogelijkheid tot zelfreflectie als de kwaliteit van de acteur nog verder ten goede komt. Ook een betere situering ten opzichte van *best practices* in binnen- en buitenland zou in dit licht behulpzaam zijn.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan dit criterium voor een bijzonder kenmerk.

Conclusie

De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan de drie criteria voor een bijzonder kenmerk. Daarom adviseert de commissie het bijzonder kenmerk Intermedialiteit toe te kennen aan de bacheloropleiding Theater van Zuyd Hogeschool.

Bijlagen

Bijlage 1 Visitatiecommissie

dr. ir. A.F. (Ab) Groen	Adviseur en interimbestuurder vanuit Bureau Fulp.
prof. dr. K. (Kurt) Vanhoutte	Kurt Vanhoutte is Professor of Performance Studies and Visual Arts Criticism at the University of Antwerp. Vanhoutte is also director of the Research Centre for Visual Poetics (University of Antwerp), a research group in theatre, film and related artistic media at the University of Antwerp, divided in 4 areas of research: performative, intermedial, artist's and textual poetics (www.visualpoetics.be). Hij is deskundig op het gebied van intermedialiteit.
A. (Ann) Olaerts, MA	Directeur RITCS, School of Arts (Podiumkunsten, audiovisuele kunsten) Erasmus hogeschool Brussel.
drs. E.N.H. (Ernestine) Comvalius	Directeur Bijlmer Parktheater, Theater van het Nieuwe Nederland.
N.A.G. (Nicolien) Luttels, BA	Adviseur Blueyard Amsterdam: advies- en interim-opdracht in de culturele en creatieve sector. Tot juli 2019 zakelijk directeur/bestuurder bij Orkater, Amsterdam.
V.L. (Vera Liselotte) Broek	Bachelorstudent Biomedische Wetenschappen aan Leiden University Medical Centre en bachelorstudent Klassieke Muziek (viool) aan Codarts University of the Arts.

De commissie werd bijgestaan door drs. A.N. Koster, extern secretaris gecertificeerd door NVAO.

Alle commissieleden hebben een verklaring van onafhankelijkheid en onpartijdigheid ingevuld, ondertekend en deze zijn ingeleverd bij NVAO.

Bijlage 2 Bezoekprogramma

De visitatie van de bacheloropleiding Theater werd gelijktijdig en met dezelfde commissie gevisiteerd als de bacheloropleiding Docent Theater van Zuyd Hogeschool.

Woensdag 16 juni 2021

<i>Tijd</i>		<i>Onderwerp</i>
09:15	-	09:30 Inchecken
09:30	-	10:00 Welkom en virtuele rondleiding (bachelor Theater en bachelor Docent Theater). Vertegenwoordiging van management, coördinatoren en studenten
10:00	-	10:15 Pauze
10:15	-	11:15 Studenten bachelor Theater (inclusief leden Academieraad)
11:15	-	11:30 Pauze
11:30	-	12:30 (Gast)docenten bachelor Theater
12:30	-	13:30 Pauze
13:30	-	14:15 Intermedialiteit
14:15	-	14:30 Pauze
14:30	-	15:30 Alumni
15:30	-	15:45 Pauze
15:45	-	16:45 Werkveld

Donderdag 17 juni 2021

<i>Tijd</i>		<i>Onderwerp</i>
09:15	-	09:30 Inchecken
09:30	-	10:00 Welkom door coördinatoren
10:00	-	10:45 Studenten, vertegenwoordiging studenten van verschillende richtingen en leerjaren, incl. leden Academieraad
10:45	-	11:00 Pauze
11:00	-	11:30 Net afgestudeerden docent Theater (lichting 2020)
11:30	-	11:45 Pauze
11:45	-	12:45 (Gast)docenten bachelor Theater, inclusief leden van de Academieraad.
12:45	-	13:30 Pauze
13:30	-	14:30 Alumni en werkveld
14:30	-	14:45 Pauze
14:45	-	15:30 Toetsing en beoordeling Toneelacademie. Examencommissie en vertegenwoordiging van bachelor Theater en bachelor Docent Theater.
15:30	-	15:45 Pauze
15:45	-	16:30 Opleidingsmanagement (directeur, teamleider en lectoren)
16:30	-	17:30 Intern beraad commissie
17:30	-	18:15 Terugkoppeling

Op een ander moment heeft de commissie een open spreekuur georganiseerd. Eén persoon heeft tijdens het open spreekuur vertrouwelijk gesproken met de voorzitter en de secretaris van de commissie.

Bijlage 3 Bestudeerde documenten

- Zelfevaluatie, inclusief de volgende bijlagen:
 - o Bijlage 1 Beroepsprofiel en opleidingsprofiel Theater
 - o Bijlage 2 Studiegids Toneelacademie 2021-2021
 - o Bijlage 3 Omgaan met grensoverschrijdend gedrag
 - o Bijlage 4 Toetsbeleid Toneelacademie Maastricht
 - o Bijlage 5 OER Theater 2020-2021
 - o Bijlage 6a Jaarverslag examencommissie Toneelacademie 2019-2020
 - o Bijlage 6b Resultaten analyse steekproef feedback- en voorgangvergaderingen periode 1
 - o Bijlage 6c Verantwoording examencommissie voor toetsing CROHO theater in P6
 - o Bijlage 7a Afstudeerhandleiding Acteur
 - o Bijlage 7b Afstudeerhandleiding Performer
 - o Bijlage 7c Afstudeerhandleiding Regisseur
 - o Bijlage 7d Afstudeerhandleiding Scenograaf en Kostuumontwerper
 - o Bijlage 8 Overzicht alumni Theater 2018-2019 en 2019-2020
 - o Bijlage 9 Zelfevaluatie Lectoraat Technology Driven Art (TDA)
 - o Bijlage 10 Overzicht personeel bachelor theater
 - o Bijlage 11 Intermedialiteit Bijzonder Kenmerk
 - o Bijlage 12 Code Diversiteit en Inclusie
 - o Bijlage 13 Onderzoeksrapport culturele diversiteit op de Toneelacademie (je begrijpt mijn haar niet)
 - o Bijlage 14 Onderwijsvisie Zuyd
- Eindwerkstukken van 15 studenten, representatief verdeeld over de uitstroomprofielen en afstudeer-richtingen.